

Veni, vidi, vici...

Un început puțin răutăcios... dar cineva trebuie să spună cum stau lucrurile ! Un vrăjitor care pur și simplu îți zăpăcește papilele gustative s-a infiltrat în sânul echipei noastre. Fără pic de milă, te pune în situația în care nu ai nici o șansă să îți menții silueta pentru care poate ai trudit luni de zile. Un mare avantaj în micul oraș Sebiș este acela că nu îți trebuie foarte mult timp ca să afli unde se găsește magicianul gastronom al zonei: Robert Patko.

Prin "veni, vidi, vici" am putea descrie experiența trăită în cadrul proiectului Probitas, pentru că toți suntem învingători prin experiența pe care am câpătat-o aici. Când vine însă vorba de mâncare... numele Robi îți ia mințile. Nu te gândești neapărat la un anume meniu, pe care încă de când l-ai văzut te-a lăsat fără suflare, ci la tot ce ne-a oferit în aceste 10 zile. Să nu mai vorbim de momentul când, fără să realizezi, uiți să te mai și oprești din devorarea copiosului atentat la propria-ți condiție fizică...

Te trezești din reverie, dar când ? Când e mult, muuuuuuuult prea târziu. "Răul" a fost deja făcut. Acum începe lupta: încearcă să respiri fără să te deschiți la urea, ridică-te și încearcă să te mai și bucuri de faptul că ai supraviețuit și acestei încercări. Nici o șansă !

Urmează drumul spre casă, o binecuvântare și un rău în același timp. Binecuvântare, pentru că te miști, sportul nici măcar nu intră în discuție. Rău, fiindcă abia te miști. Ai câștigat lupta. dar nu războiul ! Nu de alta, dar urmează o altă încercare, *cina*, copioasă, îngrozitoare, nenorocită... uffftttt... nu mai suport !

Și când te gândești că mâine o iei de la capăt.

Mersi, Robi !... Adio siluete !... Dar, hai să schimbăm subiectul...

MIHAELA NISTOR

Universitatea Banatului Timișoara

GABRIELA GLIGOR

Universitatea Hyperion București

Ca să vezi ce chestie...

• În ciuda faptului că ardelenii sunt renumiți pentru chibzuința lor, sebișenii sunt iuți; numele orașului vine de la apelativul maghiar *sebeser*, care nu se traduce altfel decât "repede".

• A făcut tradiție fiertul fasolei cu apă din vale, cărată pe Calea Morții.

• Sebișenii au fost onorați de prezența lui Horia cel sfârțecat pe roată.

• Fără a ignora aportul științei, rețetele rămase de la bătrâna Barbura Stepan-Niță cam greu de crezut că nu vor lecul și astăzi:

- "de junghi fă ce am făcut și eu, unge locul cu hrean mărunțit amestecat cu făină de grâu"

- "de ai carne zdrobită pe trup, pune frunze de curechi si leagă ușor locul"

- "de te doare capul, unge o frunză de curechi cu albuș de ou și așează-o pe frunte"

- "de vrei să te simți ușurat, bea două zile câte trei căni de ceai din rostopască și flori de tei"

- "pentru muierea ce nu face prunci: să se culce în pat presărat cu flori de sânziene și numai

dimineața să se îmbrace cu bărbatul ei"

- "ceaiul bețivanilor se face din frunză de rostopască să nu se strice maiul în ei".

• Prin Sebiș a bătuit Dracula. Da ! Dar după ce a fost fugărit de vampirii din Olanda !

• Contesa Tilla, din Spania, cică, a venit aici pe calul unui brav ofițer și a părăsit Sebișul în zbor, după ce s-a prefăcut în bufință.

• "Statul bătrânilor" se ține în jurul unui stejar secular ce putea fi cuprins de zece oameni (știa, oare, sebișenii că stejarul este considerat copacul înțelepciunii ?)

MIHAELA NISTOR

Universitatea Banatului Timișoara

GABRIELA GLIGOR

Universitatea Hyperion București

"This publication was made possible through support provided by the USAID Romania, Office of Democracy and Governance, Bureau for E&E, U.S. Agency for International Development, under the terms of Award No. 186-A-00-00-00117-00. The opinions expressed herein are those of the author(s) and do not necessarily reflect the views of the U.S. Agency for International Development."

Project coordinator:

MARIAN ODANGIU

Co-ordinator Editor: **VIOLETA FICARD**

Assistant Editor: **OVIDIU VĂRĂDEANU**

Editorial team: SANDRA ADAM (Radio Novi Sad), ALINA DINA, GABRIELA GLIGOR, JELENA MILIČEVIĆ (Univerzitet u Beogradu), MIHAELA NISTOR, ADINA GREC, MARIUS ANDER

Project Assistants: Petru Costea, Liliana Șerban, Marinela Toader, Dan Țica, Lucia Hera,

Finance Officer: MĂDĂLINA LĂCĂTUȘU

Printed by West Foundation for Regional and Euroregional Journalism Timișoara Romania

Printed by West Foundation for Regional and Euroregional Journalism Timișoara Romania

Printed by West Foundation for Regional and Euroregional Journalism Timișoara Romania

Printed by West Foundation for Regional and Euroregional Journalism Timișoara Romania

Printed by West Foundation for Regional and Euroregional Journalism Timișoara Romania

Printed by West Foundation for Regional and Euroregional Journalism Timișoara Romania

Printed by West Foundation for Regional and Euroregional Journalism Timișoara Romania

Printed by West Foundation for Regional and Euroregional Journalism Timișoara Romania

Printed by West Foundation for Regional and Euroregional Journalism Timișoara Romania

Printed by West Foundation for Regional and Euroregional Journalism Timișoara Romania

Printed by West Foundation for Regional and Euroregional Journalism Timișoara Romania

Printed by West Foundation for Regional and Euroregional Journalism Timișoara Romania

Printed by West Foundation for Regional and Euroregional Journalism Timișoara Romania

Printed by West Foundation for Regional and Euroregional Journalism Timișoara Romania

Printed by West Foundation for Regional and Euroregional Journalism Timișoara Romania

Printed by West Foundation for Regional and Euroregional Journalism Timișoara Romania

Printed by West Foundation for Regional and Euroregional Journalism Timișoara Romania

Printed by West Foundation for Regional and Euroregional Journalism Timișoara Romania

Printed by West Foundation for Regional and Euroregional Journalism Timișoara Romania

Printed by West Foundation for Regional and Euroregional Journalism Timișoara Romania

AMERICA'S DEVELOPMENT FOUNDATION (ADF)
Assisting the International Development of Democracy
Regional Partnership for Democracy Program Bucharest, Romania

Centrul Euroregional pentru Democrație
Euroregional Center for Democracy

Pag.1→ NOVINARSTVO I POLITIKA

Posle revolucije decembra 1989. cenzura je smesta nestala-cenzura u smislu da je pre toga postojala kao institucija sa veoma određenim, jasnim pravilima šta se sme a šta ne. Tu se pojavio novi problem-nije bilo nezavisnih škola u oblasti novinarstva. Za vreme diktature postojao je samo jedan institut koji je školovao mlade da budu novinari ali takođe ih pripremao da budu verni aktivisti partije. Na komunistički novinasrki univerzitet mogli su da se upišu samo mladi čija je prošlost bila prikladana, čiji su roditelji bili dobri radnici i komunistički borci, tako da posle tih burnih događaja 1989. nije bilo kvalifikovanih novinara u rumunskom novinarstvu, i svi koji su poceli da se bave ovim poslom dolazili su iz redova školovanih profesora, inženjera, intelektualaca...koji su želeli tome da se posvete ali za vreme Čaušeskua nisu imali mogućnosti. Nakon njegovog pada bilo je još listova koji su predstavljali nacionalne ideje i ideologiju vladajuće (nove) partije ali takođe i novih, nezavisnih, opozicionih, kao "Temišvar" –prve nezavisne novine u zapadnoj Rumuniji.

U Bukureštu su mnoge komunističke novine promenile svoj identitet odmah nakon revolucije i postale agresivno nekomunističke, zamenivši urednike i izdavače novim ljudima sa suprotnim pogledima na svet i novinarstvo od onih što su do tada bili zastupljeni. Takođe vratili su i mnoge novinare koje je prethodni režim progutao iz različitih političkih razloga.

Danas se u Rumuniji više ne može pričati o političkoj cenzuri. Osim državne rumunske televizije postoje i privatne sa različitim uređivačkim programom - TeleEuropa Nova, Pro TV, kablovska Analog... a takođe i dnevne i nedeljne novine-*Agenda zilei, Renașterea bănățeană, Prima oră, Focus Vest...*

Kako vreme odmiče medijsko nebo iznad ove zemlje sve je gušće a konkurencija sve jača...naravno, opstaće samo oni najbolji.

SANDRA ADAM

Radio Novi Sad

PROBITAS 2001

Edited by participants at the Inter-operational Project for Regional Euro-regional Journalism Probitas – 1st Edition – Sebis – Arad 2001

Being the Best

PROBITAS 2001

Like professional journalists, we had the assignment – to write about PROBITAS. But, we could not do it separately, because we all have the same opinion about this project: PROBITAS IS THE BEST.

It was a wonderful idea to put together young journalists from Serbia and Romania, far away from their cities.

We broke all the borders, not only geographically, but also linguistically. We tried also to get out from our mentalities, national spirit and acting like we have the same language and tradition. Trainers Violeta, Marian and Ovidiu succeeded to find a common path so that communication wasn't a problem anymore.

We worked as a team in the spirit of fair play, we helped each other in writing, talked for hours about different subjects, shared it and we also understood that the competition wasn't between ourselves, but between participants in different sessions of the Probitas project.

By sharing ideas and points of view, we learned a lot and grew as individuals. We made not only professional friendships but found out that because of resemblances between our political history that we have almost the same approach of journalism and this made us work better.

We are very grateful to the people who made this idea become a reality, the investors and all the people involved in Probitas: USAID, ADF and The Euroregional Center for Democracy.

We hope to organize such programs, in future also in Yugoslavia.

Don't forget, Probitas is the best because we are the best!

JELENA MILIČEVIĆ

Univerzitet u Beogradu

INTEGRAREA ÎN UE - ÎNTRE DORINȚĂ ȘI REALITATE

Întreaga clasă politică, guvernul dar și oamenii obișnuiți susțin cu tărie necesitatea integrării în Uniunea Europeană. Aderarea ar trebui să ne aducă doar lapte și miere. Și, cum românul se pricepe la toate, de la fotbal la politică și chiar la procesul de extindere a UE, pe la mai toate colțurile de stradă auzi ce bine ne va fi când vom ajunge și noi în Europa. Chiar dacă, pe de o parte, această "chestiune" este adevărată, foarte puțini însă știu care sunt costurile și dezavantajele aderării.

Majoritatea oamenilor "de rând" cred că "ajungerea în Europa" s-ar realiza odată cu eliminarea vizelor. Deși actualii guvernanți încearcă să explice că procesul de aderare costă bani - și nu puțini ! -, nimeni nu se gândește la asta. Tot omul obișnuit crede că integrarea în UE va aduce doar avantaje. Mai nici unul dintre politicieni nu spune nimic despre dezavantajele aderării care, între noi fie vorba, chiar dacă nu sunt foarte mari, există.

Departate de mine gândul de a spune că nu este necesară integrarea în structurile europene, dimpotrivă !, dar trebuie prezentate și fațetele negative ale acestui proces.

Printre dezavantaje se numără, în primul rând, o creștere, chiar dacă temporară, a prețurilor. Barierele vamale vor dispărea, iar Europa va deveni una din cele mai mari piețe de desfacere din lume. Acesta înseamnă o liberă circulație a mărfurilor, dar și o aliniere la prețurile din Occident. Ceea ce, pentru țările în curs de aderare, va duce la o "oarecare explozie" a prețurilor produselor de consum.

În același timp, economia va trebui să se alinieze standardelor europene, ceea ce va duce la o creștere a șomajul cauzată de închiderea unor fabrici nerentabile.

Un alt dezavantaj l-ar constitui limitarea suveranității statelor membre. Deși acestea continuă să aibă propriile instituții (Parlament, Guvern etc.) legile care vor fi adoptate vor trebui să fie permanente în concordanță cu legislația comunitară adoptată la Strasbourg. Câteodată, aceste legi nu sunt cele mai bune pentru unul sau altul dintre statele membre.

Deși sunt puțini, câțiva dintre cei care cred că nu ar trebui să aderăm la UE afirmă că integrarea ar duce și la pierderea, deși în mică măsură, a identității culturale, idee combatută însă de majoritatea statelor deja membre.

Nu în ultimul rând, costurile implementării celor peste 80.000 de pagini de legislație comunitară sunt deosebit de mari și trebuie acoperite din bugetele naționale.

Cu toate acestea, aderarea la Uniunea Europeană este și trebuie să fie, și în continuare, una dintre problemele esențiale ale oricărei guvernări, cu atât mai mult cu cât majoritatea țărilor deja membre dau semnale de încurajare candidaților, printre care și România.

OVIDIU VĂRĂDEANU

West FM Network

NOVINARSTVO I POLITIKA

Za vreme diktature Nikolaja Čaušeskua u Rumuniji su postojale samo jedna državna televizija i jedna radio-stanica. Takođe i državne novine u svakom većem gradu, sve odreda komunističke a u svom naslovu obavezno su sadržavale reči o komunizmu ili crvenoj boji koja nam je svima dobro poznata. Taj pritisak jednoumlja je bio veoma težak za ljude koji su želeli da se bave novinarstvom jer je sve bilo utvrđeno i određeno, pogotovo naslovna strana koja je bila obavezno posvećena predsednikovim govorima, delima, njegovim akcijama i odlukama. U takvoj su situaciji korektori (cenzori) bili u velikoj opasnosti-u zatvor se išlo preko noći čak i zbog pogrešno interpretirane reči ili greške u štampanju.

SANDRA ADAM

Radio Novi Sad

→Pag.4